

Békés Rozi – Rajztól rajzig

Vida Győző

Békés Rozi

A rajzolás egyfajta alapnyelv – a vizuális gondolat rögzítésének eszköze, használja akár építész, szobrász, bútor- vagy ruhatervező. Bárki, akinél az alkotás végeredménye valamilyen látvány, valami, amit nézünk, befogadunk, és élményhez jutunk. A rajzolás gyakran csak az első lépés a képzelettől a tárgyasulás felé, majd rögtön más módszerek és anyagok veszik át a szerepét. Az illusztrátornál azonban mindvégig alapvető eszköz, amelynek keretei között a kész mű létrejön. Ez a folyamat nagyon gazdag és sokszínű. Lényege pedig az a titok, az az átváltozás, ahogy a gondolkodásból gondolat, a vázlatból stílus lesz. Az a végső megjelenés, amely egyszerre megjelenít és meggyőz, egyszerre felvet és

indokol. Néhány hol megtorpanó, hol meglendülő vonal, pár folt, egy-egy szétterülő tónus – a rajz nagyon árnyalt nyelv. Hangja van – hol erős, hol lágy. Belülről érint meg bennünket és átjár, elringat, felzaklat – megmerít egy szavak nélküli világ mélységeiben és fényeiben.

Békés Rozi szeret rajzolni – a szó klasszikus értelmében: le-rajzolni. Ha valami megragadja a figyelmét – típus, arc, mozdulat –, bárhol és bármikor rögzíti pár vonallal. Csak a lényegét, csak a legszükségesebbet. Ha illusztrál, ez a tapasztalati anyag az alap. Ebből bontja ki, hogy mit jelenít meg, és azt is, hogyan. A vázlatok lényegre törő nyelve tisztán és gazdagon artikuláló stílussá alakul. Vonalai pontosak, érzékenyek. Egyetlen vonal

Illusztráció Puskin meséjéhez

változó erejű, változó dinamikájú lendületével el tud mondani minden fontosat. Fekete, színes ceruza papíron, esetleg egy kis lavírozás, semmi több. Határozott karakterek, kifejező mozdulatok és gyönyörű portrék.

A szabad, önálló figurális rajzok ezt a logikát egyszerűsítik tovább. A vonalak, a foltok az absztrakció határáig redukálódnak anélkül, hogy konkrét tartalmukat elveszítenék –

ellenkezőleg. A kifejezés itt még koncentráltabb. A rajz, a festék, a papír anyaga azonos hatáselemek.

Békés Rozi munkáinak két alapvető mozzanata van: a rajzolás lágy-sága és a kompozíció határozottsága. E két, látszólag ellentétes pólus közötti feszültség adja rajzainak erejét és magabiztosságát. Komponálásmódja óhatatlanul eszünkbe juttatja a 20. század eleji konstruktivista festészeti és grafikai hagyomá-

nyokat. Ez a geometrizáló, mérlegelő, szerkesztő hajlam minden munkájában jelen van, sok esetben meghatározó módon, részletekbe menően megidézve a század eleji izmusokat (színházi látványterv). Körző, vonalzó, egyenesek, körívek – a fegyelem finom harmóniái.

Még egy területet meg kell említeni, amelynek tanulságai megjelennek grafikáiban, ez pedig a fotográfia. Sokszor meglepő kivágásai és elvágásai,

Fent: Rajzok a Mankell-sorozatból

Lent: Illusztrációk Puskin-mesékhez

Fent: Illusztrációk Lewis Caroll
Alice Csodaországban című
meséjéhez

Középen: Fejek, arcok

Lent: Illusztráció a Kisdobos című
gyermeklapból

*Futurista szkeccs, mellette
illusztráció a Kisdobos című
gyermeklapból*

a háttérnek, a negatív felületeknek fontos kompozíciós szerepe az esetlegesség dinamikáját adják a műnek, fokozva feszültségét és növelve hatását. Kompozíció és rajz, erő és gyengédség egymásnak feszüléséből születik meg a grafikai hatás. A meseillusztrációknál éppen ezért fokozódnak fel az érzelmi tartalmak, és a csoda, a titok, meglepetés,

öröm ezért jelenik meg olyan kirobbanóan. Nyilván nem véletlen, hogy ezen az úton Békés Rozi az animációs film területére is eljutott.

Egészen sajátos az a módszer, amit a Lewis Carroll művéhez készített illusztrációkban használ. Feldarabolja a képfelületet, és egyben darabjaira bontja az ábrázolandó témát is. A külön-

böző keretekbe zárt motívumok mégis összeépülnek – kompozícióban is, tartalmilag is. A részek finom összehangolása szövi a grafikákat egységes egészzé. A vonal itt kevésbé szabad, nagyon is fegyelmezett, de egy tradicionális grafikai technika (gondos, leíró rajzolásmód, a vonal és folt kreatív összekapcsolása, még a pontosítás is megjelenik!) nagyon szép példáját látjuk.

A rajzolás elmélyült, meghitt, magányos munka. Az élmény is, amit kivált, bensőséges és személyes. Merülünk hát el abban az élményben, amit a művekkel való találkozás jelent.

Rajzok a Háziasszony-sorozatból

